

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 27.10.2006
KOM(2006) 639 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

FORHOLDET MELLEM SMV-DIREKTIVET OG FÆLLESSKABSFONDENE

{SEK(2006) 1375}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

FORHOLDET MELLEM SMV-DIREKTIVET OG FÆLLESSKABSFONDENE

1. BAGGRUND FOR OG FORMÅL

Direktiv 2001/42/EF om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet (direktivet om 'strategisk miljøvurdering' – SMV)¹ blev vedtaget i juli 2001 og skulle være gennemført i medlemsstaternes lovgivning den 21. juli 2004. Det kræver, at en lang række planer og programmer underkastes en miljøvurdering, inden de vedtages.

Tilsvarende, men ikke identiske, krav til en forhåndsevaluering af miljøforholdene fandt under den igangværende programmeringsperiode (2000-2006) anvendelse på udviklingsplaner, interventioner og programsupplementer i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene^{2,3}. I denne forordning forstås ved "strukturfondene" (SF) Den Europæiske fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond (ESF), Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) under forordning (EF) nr. 1257/1999 og Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF)⁴.

Disse SF-planer og –programmer blev specifikt undtaget fra anvendelsen af SMV-direktivet for den igangværende programmeringsperiode⁵. Grunden hertil var, at der med stor sandsynlighed ville blive vedtaget SF-planer og –programmer, før direktivet skulle være gennemført i medlemsstaterne (dvs. den 21. juli 2004), som ville have været underkastet forhåndsevaluering af miljøforholdene. Med denne undtagelse forhindredes gentagelse og modstridende krav om vurdering, der måtte opstå ved anvendelsen af de to retsakter, og den usikkerhed det kunne forårsage. Undtagelsen gælder ikke for kommende programmeringsperioder (fra 2007 og fremefter) under de nye forordninger⁶.

---

¹ EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30. Ordet 'strategisk' optræder ikke i direktivet eller dets titel, men det anvendes her for lethedens skyld.

² EFT L 161 af 26.6.1999, s. 1.

³ SF-planer og –programmer er ligeledes underlagt *forhåndsvurdering*, hvad angår den sociale og økonomiske situation og ligestilling mellem kvinder og mænd. Disse aspekter omfattes ikke af direktiv 2001/42/EF og drøftes derfor ikke yderligere i denne rapport.

⁴ Jf. artikel 2 i forordning 1260/1999. I henhold til artikel 49 i EUGFL-forordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999 af 17. maj 1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) og om ændring og ophævelse af visse forordninger, EFT L 160 af 26.6.1999, s. 80) skal vurdering af planer og programmer under den forordning følge principperne i artikel 40-43 i forordning nr.1260/1999. Artikel 1 i FIUF-forordningen ((EF) nr. 1263/1999) kræver, at strukturelle foranstaltninger, der gennemføres med finansiel støtte under den forordning, skal støtte målsætningerne i (bl.a.) forordning (EF) nr. 1260/1999.

⁵ Artikel 3, stk. 9, i direktiv 2001/42/EF.

⁶ Forordning (EF) nr. 1083/2006 af 11. juli 2006 om vedtagelse af generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden, som skal erstatte Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999; Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 af 27. juli 2006 om Den Europæiske Fiskerifond (EFF).

I henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2001/42/EF skal Kommissionen aflægge rapport om forbindelsen mellem dette direktiv og forordning (EF) nr. 1260/1999 og (EF) nr. 1257/1999 i god tid inden udløbet af programmeringsperioderne i henhold til nævnte forordninger for at sikre en kohærent tilgang med hensyn til dette direktiv og senere fællesskabsforordninger.

Nærværende rapport skal imødekomme dette krav. Den udstikker politikken og retsgrundlaget for miljøet og EF-samfinansiering, forklarer hvordan SMV-direktivets anvendelsesområde bør fastlægges, og hvordan det er tilknyttet programmeringsperioden for 2007-2013, sammenligner forhåndsevalueringen af miljøforholdene for 2000-2006 med SMV i henhold til direktivet og drager nogle konklusioner om forholdet mellem SMV og SF baseret på høstede erfaringer.

2. MILJØET OG EU-SAMFINANSIERING

Ifølge EF-traktatens artikel 6 skal miljøbeskyttelseskravene være integreret i definitionen og gennemførelsen af fællesskabspolitikkerne. Artikel 174, stk. 2 og 3, siger, at "Fællesskabets politik på miljøområdet tager sigte på et højt beskyttelsesniveau under hensyntagen til de forskelligartede forhold, der gør sig gældende i de forskellige områder i Fællesskabet," og at "ved udarbejdelsen af Fællesskabets politik på miljøområdet tages der hensyn til .... de miljømæssige forhold i de forskellige områder i Fællesskabet ... den økonomiske og sociale udvikling i Fællesskabet som helhed og den afbalancerede udvikling i dets områder." Et af formålene med Samhørighedsfonden er desuden at give finansiel støtte til projekter på miljøområdet (artikel 161).

EU-strategien for bæredygtig udvikling, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd i Göteborg i 2001, understregede den politiske vilje til, at alle sektorpolitikker skal have bæredygtig udvikling som vigtigste mål. Den understregede, at der er behov for bedre information for at vurdere forslag systematisk⁷. SMV-direktivet er et vigtigt instrument til at give sådan information, således at miljøfaktorer bedre kan integreres i sektorpolitiske forslag, efterhånden som de udarbejdes, og der kan derved findes mere bæredygtige løsninger. Dets hovedformål er følgende:

"at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer med henblik på at fremme bæredygtig udvikling" (artikel 1).

Disse mål skal nås:

ved sikring af, at "der gennemføres en miljøvurdering af bestemte planer og programmer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet" (artikel 1), og ved at "der tages hensyn til en sådan indvirkning af gennemførelsen af [disse] planer og programmer under deres udarbejdelse, og inden de vedtages" (præambel, betragtning nr. 4).

For strukturfondenes **igangværende programmeringsperiode** tager Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 hensyn til artikel 6 i EF-traktaten ved at koble forfølgelse af fondenes prioriterede mål sammen med *bl.a.* bæredygtig udvikling og beskyttelse og forbedring af miljøet (artikel 1), og ved at kræve af Kommissionen og medlemsstaterne, at de integrerer

---

⁷ KOM(2001)264 endelig. Formandskabets konklusioner er SN 200/1/01 REV 1.

miljøbeskyttelseskravene i udformningen og gennemførelsen af strukturfondenes indsats (artikel 2). Den indeholder navnlig bestemmelse om en forhåndsevaluering af Fællesskabets interventioner, herunder miljøaspekterne (artikel 41).

Tilsvarende medtager forordning (EF) nr. 1257/1999 "bevarelse og fremme af naturværdier og et bæredygtigt landbrug, der opfylder miljøkravene" som et af formålene med EUGFL (artikel 2).

Under den igangværende programmeringsperiode (2000-2006) har Cardiff-processen øget fokuseringen på miljøintegration og de langsigtede virkninger af sektorstrategier, og der har været mere udbredt brug af miljømål og indikatorer, miljøvurdering af projekter og forhåndsevaluering af programmer i overensstemmelse med kravene i artikel 41 i forordning 1260/1999. Anvendelse af midler har således været et betydeligt værktøj til at efterkomme EU's miljøpolitik.

For den **næste programmeringsperiode (2007-2013)** er finansieringsprocessen blevet forenklet og decentraliseret. I forbindelse med den overordnede reform er der fastlagt målsætninger med yderligere fremme af bæredygtig udvikling og beskyttelse og forbedring af miljøet i overensstemmelse med Göteborg-konklusionerne.

De finansielle overslag for 2007-2013 har reduceret antallet af strukturfonde. Strukturfondene vil i perioden 2007-13 bestå af EFRU og ESF plus Samhørighedsfonden. Den Europæiske Fiskerifond (EFF) og Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) er ikke længere strukturfonde i snæver betydning og derfor placeret under en anden post i de finansielle overslag. Da samme ræsonnement gælder i hvert tilfælde, drøftes i denne rapport forholdet mellem SMV-direktivet og alle disse fonde, også Samhørighedsfonden, der i henhold til den nye forordning vil være bestå af et program.

Skønt der er krav om forhåndsevaluering for operationelle programmer (OP), kræves det ikke for de nationale strategiske referencerammer (NSRF) (eller nationale strategiske planer i EUGFL og EFF), og der er heller ikke noget krav om en separat forhåndsevaluering af miljøforholdene (som nu overflødiggøres af SMV-direktivet).

Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 af 11. juli 2006 om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden og ophævelse af forordning (EF) nr. 1260/1999⁸ siger, at "indsatsen i fondenes regi på nationalt og regionalt plan skal integrere Fællesskabets prioriteter til fremme af bæredygtig udvikling ved forbedring af væksten, konkurrenceevnen, beskæftigelsen og den sociale inklusion samt ved at beskytte og forbedre kvaliteten af miljøet" (artikel 3). Den fremhæver ligeledes, at fondenes mål skal søges virkeliggjort inden for rammerne af en bæredygtig udvikling og Fællesskabets fremme af målet om at beskytte og forbedre miljøet som fastsat i traktatens artikel 6 (artikel 17).

ELFUL's⁹ overordnede mål er at "bidrage til at fremme en bæredygtig udvikling af landdistrikterne i hele Fællesskabet" (artikel 3), og blandt enkeltmålene er der "forbedring af miljøet og landskabet gennem støtte til arealforvaltning" (artikel 4, litra b)).

---

⁸ EFT L 210 af 31.7.2006, s. 25

⁹ Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005.

Tilsvarende medtages i Rådets forordning nr. 1198/2006 om Den Europæiske Fiskerifond (EFF) målet med at "fremme beskyttelsen og styrkelsen af miljøet og naturressourcerne, hvor det vedrører fiskerisektoren" og "tilskynde til bæredygtig udvikling og forbedring af livskvaliteten i områder med aktiviteter i fiskerisektoren" (artikel 4, litra e) og f)).

I næste programmeringsperiode vil støtten fra disse europæiske samfinansieringsinstrumenter derfor fortsat være en væsentlig katalysator for miljøforbedring.

3. ANVENDELSE AF SMV-DIREKTIVET PÅ PLANER OG PROGRAMMER UNDER FÆLLESSKABSFONDE

SMV-direktivet gælder for alle planer og programmer, der falder under dets anvendelsesområde som defineret i artikel 2 og 3. Undtagelsen for SF-planer og –programmer vil ikke gælde for programmeringsperioden 2007-2013, og både forordning 1083/2006 og 1698/2005 henviser udtrykkeligt til behovet for at tage hensyn til vurdering af virkninger på miljøet (VVM) og til SMV-lovgivning i de evalueringer, der foretages under fondene¹⁰. Det følger heraf, at alle planer eller programmer efter 2006 under de nye forordninger, der falder under dens anvendelsesområde, vil kræve en miljøvurdering som anført i direktivet¹¹.

SMV-direktivets artikel 2 og 3 indeholder en række tests, der skal anvendes for at afgøre, om der kræves SMV for en plan eller et program. I bilag 1 (der er baseret på en tidligere vejledning udarbejdet af Kommissionen)¹² analyseres kort, hvordan disse tests anvendes på planer og programmer under fællesskabsfondene. Kommissionens konklusion (uden at foregribe Den Europæiske Domstols fortolkning af fællesskabslovgivningen) er, at mange SF-planer og –programmer i programmeringsperioden 2000-2006 opfyldte kriterierne i SMV-direktivets artikel 2 og 3 og skulle have været underkastet en vurdering i henhold hertil, hvis direktivet havde været gældende, da de blev udarbejdet.

For perioden 2007-2013 kræver forordning 1083/2006 ikke nogen forhåndsevaluering af de nationale strategiske referencerammer, men kræver det for de operationelle programmer (artikel 48, stk. 2)). Det forhold, at der ikke kræves en specifik forhåndsevaluering af miljøforholdene betyder, at der ikke kunne opstå nogen fare for juridiske uoverensstemmelser i fællesskabslovgivningen eller uoverensstemmelse med SMV-direktivet, som det var frygtet for den programmeringsperiode, der ender i 2006.

Kravet i artikel 47 i forordning 1083/2006 om, at evalueringer skal tage hensyn til fællesskabslovgivningen om miljøvirkninger og strategisk miljøvurdering understreger, at de forskellige direktiver finder anvendelse, når de kriterier, de indeholder, er opfyldte.

På grund af måden, hvorpå SMV-direktivets anvendelsesområde er defineret, og af arten af de forskellige planer og programmer under fondene, er det ikke muligt på forhånd kategorisk at sige, hvilke planer og programmer, der måtte falde ind under dets anvendelsesområde, men i

---

¹⁰ Jf. artikel 47 i Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 og artikel 84 i Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005. Artikel 44 i EFF-forordningen henviser mere generelt til hensyntagen til miljøvirkninger.

¹¹ De eneste undtagelser ville være tilfælde, hvor en medlemsstat i henhold til artikel 3, stk. 3 eller 4, afgør, at vurdering ikke er nødvendig, fordi planen eller programmet sandsynligvis ikke ville få væsentlig indvirkning på miljøet, eller tilfælde der omfattes af undtagelserne i artikel 3, stk. 8.

¹² Gennemførelse af direktiv 2001/42/EF; jf. <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm>

de fleste tilfælde vil en strategisk miljøvurdering af de operationelle programmer være nødvendig.

Det vigtigste spørgsmål for at afgøre, om der skal foretages en strategisk miljøvurdering, er normalt, om det pågældende operationelle program fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser af projekter, da det forventes, at de andre kriterier (dem i artikel 2) er opfyldte, hvad angår operationelle programmer.

Operationelle programmer bør derfor screenes for at vurdere, om der er behov for SMV, og for så vidt angår strukturfondene og Samhørighedsfonden, måtte mange kræve vurdering under direktivet, navnlig (men ikke kun) hvis de omfatter projekter, der er anført i bilag I eller II til VVM-direktivet¹³.

Forudsat medlemsstaterne holder sig til mindstekravene i forordning 1083/2006, mener Kommissionen ikke, at det er nødvendigt at kræve SMV for nationale strategiske referencerammer (fordi de ikke fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser af projekter), selv om medlemsstaterne ikke desto mindre måtte finde det nyttigt.

Samme argumentation gælder for de nationale strategiske planer og programmer for udvikling af landdistrikterne ifølge ELFUL-forordningen, og de nationale strategiske planer og operationelle programmer, der kræves ifølge EFF-forordningen. Heller ikke her forventes det, at planerne på nationalt plan, der opfylder mindstekravene i den pågældende forordning, vil kræve SMV (fordi de ikke fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser af projekter), men programmer for udvikling af landdistrikterne og operationelle programmer (for fiskeri) vil sandsynligvis kræve SMV. De burde følgelig screenes mod direktivets krav, som alle regionale programmer, der måtte opfylde direktivets kriterier.

Myndighederne vil skulle udvise forsigtighed, når de overvejer anvendelsen af SMV-direktivet for at undgå risiko for manglende overensstemmelse, og medlemsstaterne skal i givet fald være i stand til at påvise, før vedtagelsen af operationelle programmer, at de har opfyldt kravene heri.

Medlemsstaterne er blevet mindet om deres forpligtelser med hensyn til SMV-direktivet i Kommissionens vejledning om forhåndsevaluering, der også foreslog, hvordan SMV kunne være et supplement til forhåndsevaluering (dette spørgsmål behandles i afsnit 6 nedenfor)¹⁴.

4. SMV-DIREKTIVETS MILJØVURDERINGSKRAV

Miljøvurdering i henhold til **SMV-direktivet** består af følgende:

a) Afgrænsning af miljørapporten

De af medlemsstaterne udpegede miljømyndigheder skal høres, når der tages stilling til, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger, skal være som skal indgå i miljørapporten (afgrænsning) (artikel 5, stk. 4).

---

¹³ Rådets direktiv af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (85/337/EØF), ændret ved direktiv 97/11/EF og 2003/35/EF.

¹⁴ Jf. http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/exante_sf2007-2013_en.pdf

b) Udarbejdelse af miljørapporten

Rapporten (der skal være af tilstrækkelig god kvalitet) skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges (artikel 5, stk. 2), og indholdet i detaljer er foreskrevet i bilag I til direktivet (jf. bilag 2 nedenfor).

c) Høringer

Når udkastet til plan eller program og miljørapporten er blevet udarbejdet, skal offentligheden og miljømyndighederne have mulighed for at udtale sig om udkastet til planen eller programmet og miljørapporten (artikel 6). "Offentligheden" defineres som "en eller flere fysiske eller juridiske personer og i henhold til national lovgivning eller praksis disses foreninger, organisationer eller grupper". Offentligheden skal identificeres og skal omfatte "de dele af offentligheden, som berøres eller forventes at blive berørt af, eller som har interesse i den beslutningstagning, der er omfattet af dette direktiv, herunder relevante ikke-statslige organisationer, f.eks. sådanne, der fremmer miljøbeskyttelse, og andre berørte organisationer." Direktivet er således i tråd med Århus-konventionen¹⁵.

Andre medlemsstater, der måtte blive berørt af planens eller programmets miljøvirkninger, skal også informeres og spørges, om de ønsker at deltage i høringer (artikel 7).

d) Hensyntagen til miljørapporten og til resultaterne af høringerne i beslutningstagningsforløbet

Miljørapporten og de udtalelser, der blev modtaget under høringsforløbet, skal tages i betragtning under udarbejdelsen af planen eller programmet (artikel 8). Det kunne anses for nødvendigt eller ønskeligt at foretage nogle ændringer i udkastet til planen eller programmet.

e) Underretning om afgørelsen

De udpegede miljømyndigheder og offentligheden (og eventuelle hørte medlemsstater) skal underrettes om vedtagelsen af planen eller programmet og visse yderligere oplysninger (herunder hvorledes miljøhensyn og resultaterne af høringen er integreret heri) skal stilles til rådighed for dem (artikel 9).

f) Overvågning

Overvågning indgår ikke i definitionen af miljøvurdering i artikel 2, men i artikel 10 kræver direktivet, at de væsentlige miljøvirkninger af gennemførelsen af planer og programmer skal overvåges for bl.a. at kunne identificere uforudsete negative virkninger og for at kunne træffe hensigtsmæssige afhjælpende foranstaltninger. For at undgå dobbeltovervågning kan eksisterende overvågningsordninger, hvis det er hensigtsmæssigt, anvendes (artikel 10). De præcise arrangementer for overvågning vil afhænge af arten og indholdet af den pågældende plan eller program. Hvad der

---

¹⁵ De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa, konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, udfærdiget i Århus, Danmark, den 25. juni 1998.

f.eks. er hensigtsmæssigt for et mindre fiskeriprogram, der blot omhandler nogle få projekter, vil være forskelligt fra et andet, der indebærer store investeringer i infrastruktur.

5. SAMMENHÆNG MELLEM PRAKSIS IFØLGE DE EKSISTERENDE SF-FORORDNINGER OG SMV-DIREKTIVETS KRAV

Kravene til forhåndsevaluering af miljøforholdene i henhold til artikel 41, stk. 2, litra b), i forordning (EF) nr. 1260/1999 er relativt kortfattede. Den skal indeholde:

- En forhåndsevaluering af miljøforholdene i den pågældende region, især de miljøområder, som antagelig vil blive betydeligt berørt af SF-interventionen.
- Bestemmelser, der tager sigte på at tilgodese miljøhensyn i forbindelse med SF-interventionen og deres sammenhæng med de fastsatte mål på kort og langt sigt på nationalt, regionalt og lokalt plan.
- Bestemmelser, der tager sigte på at sikre overholdelse af fællesskabsbestemmelserne på miljøområdet.
- En vurdering af de miljøvirkninger, som strategien og SF-interventionen forventes at få.

For at omsætte disse krav til praksis anvendte myndighederne i nogle medlemsstater en vejledning, der enten var udarbejdet på nationalt plan eller af Kommissionen¹⁶, eller fandt inspiration i direktiv 2001/42/EF, selv om det ikke var i kraft på det pågældende tidspunkt.

Hovedforskellene mellem SMV-proceduren og bedste praksis i forhåndsmiljøevalueringen af planer og programmer i den igangværende programmeringsrunde kan resumeres således:

- i) ifølge direktivet skal miljømyndigheder høres, når der tages stilling til, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som skal indgå i miljørapporten
- ii) der er et formelt krav om at overveje rimelige alternativer i SMV
- iii) direktivets krav om underretning er udtrykt mere detaljeret og strengt og indeholder udtrykkeligt en vurdering af miljøproblemer og –målsætninger, og hvordan der er taget hensyn hertil (jf. bilag 3 nedenfor)
- iv) direktivet indeholder et formelt krav om at høre offentligheden (og specifikt miljømyndigheder) om planen eller programmet og miljørapporten, og det indeholder bestemmelser om grænseoverskridende høring, hvis relevant, og

---

¹⁶ 'En håndbog i miljøvurdering af regionale udviklingsplaner og EU-strukturfondsprogrammer', udarbejdet af Environmental Resources Management for Europa-Kommissionen, GD XI, Miljø, Nuklear Sikkerhed og Civilbeskyttelse, august 1998.
Jf. <http://www.europa.eu.int/comm/environment/eia/home.htm>

'Environment and Sustainable Development, A guide for the ex ante evaluation of the environmental impact or regional development programmes' udarbejdet af Ecotec Research and Consulting på vegne af GD XVI, Europa-Kommissionen (kun på engelsk). Evaluation and Documents No 6, maj 1999.

- v) miljørapporten og resultaterne af høringen skal tages i betragtning under udarbejdelsen af planen eller programmet, og når vedtaget, skal der stilles en redegørelse, der sammenfatter hvordan dette er sket, til rådighed for offentligheden, miljømyndigheder og eventuelle hørte medlemsstater.

Det fremgår således tydeligt, at selv om der er markante forskelle på måden, hvorpå kravene i de respektive retsakter er udtrykt, skulle overgangen fra forhåndsmiljøevalueringen til SMV i overensstemmelse med direktivet i praksis være et fremskridt fra den tidligere bedste praksis, hvilket ikke skulle forvolde medlemsstaterne uovervindelige vanskeligheder. Det bør imidlertid bemærkes, at direktivet er specifikt i sine krav, og at det indføre nogle yderligere elementer sammenlignet med artikel 41, stk. 2, litra b). Det er desuden juridisk bindende til forskel fra den tidligere vejledning.

I bilag 2 sammenlignes SMV-forløbet med kravene til programmeringsperioden 2000-2006.

6. PROGRAMMERINGSPERIODEN 2007-2013

Forholdet mellem SMV-direktivet og forordningerne om programmeringsperioden 2007-2013 synes i juridisk forstand at være kohærent og komplementær, og overholdelse af SMV-kravene skulle udvirke nogle væsentlige forbedringer sammenlignet med den nuværende procedure¹⁷. I et betydeligt omfang formaliserer disse krav, hvad der allerede var bedste praksis ved gennemførelsen af en forhåndsevaluering af miljøforholdene, men for at sikre, at både programmering og vurdering foregår gnidningsløst, og for at få størst mulig udnytte af SMV ved udarbejdelsen af programmet, skal myndighederne planlægge aktiviteterne omhyggeligt.

Manglen på krav om en forhåndsevaluering af miljøforholdene sammenholdt med bestemmelserne i artikel 11, stk. 2, i SMV-direktivet, der giver mulighed for koordinerede eller fælles procedurer for at undgå dobbeltvurdering, betyder, at der ikke er nogen juridisk hindring for at fastlægge en enkelt vurderingsprocedure på programmeringsniveau.

Det vil være i myndighedernes interesse at overveje anvendelsen af SMV-direktivet og inddrage miljømyndighederne på så tidligt et tidspunkt som muligt for at undgå forsinkelser i færdiggørelsen af operationelle programmer og programmer for udvikling af landdistrikterne. Vurdering og programmering skal starte nogenlunde samtidigt, og de bør ske gensidig informering gentagne gange under forløbet. Miljørapporten, der kræves til SMV, bør suppleres, efterhånden som programmet udarbejdes, således at programmets udformning kan drage nytte af den voksende forståelse af de mulige virkninger. Det kræver nært samarbejde mellem programmeringsholdet og vurderingsholdet (hvis disse aktiviteter ikke kombineres i et enkelt hold).

Det vil navnlig være tilrådeligt for myndighederne på et tidligt tidspunkt at overveje kravene om tidlig og effektiv høring af offentligheden, og hvordan de foreslår at gennemføre en sådan. Hvis denne overvejelse ikke gøres tidligt i planlægningsforløbet, kunne det medføre forsinkelser på et senere stadium af vurderingen, hvor tid kan blive kostbar. Erfaringer fra perioden 2001-2006 i f.eks. Tyskland og Det Forenede Kongerige viser, at det er muligt at

---

¹⁷ I bilag 3 til arbejdsdokumentet 'The *ex ante* evaluation of the Structural Funds interventions' rådgives om procedurerne for forhåndsevaluering og strategisk miljøvurdering; det kan læses her: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm

gennemføre høringer og samtidigt overholde tidsfristerne. Omhyggelig planlægning af evalueringen skulle gøre det muligt at gennemføre en miljøvurdering i overensstemmelse med direktiv 2001/42/EF uden at forlænge planlægningsprocesserne unødigt. Forudsat miljøinteresser på passende måde er repræsenteret i partnerskabsaftaler, kan miljøspørgsmål behandles og dokumenteres (og mulighederne for at opnå positive miljøresultater indarbejdes) under udarbejdelsen af programmet.

Miljørapporten er et vigtigt redskab til integrering af miljøhensyn i udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer. Den skal indeholde de oplysninger, der med rimelighed kan kræves i betragtning af bl.a. planens eller programmets indhold og detaljeringsniveau. Dette indebærer, at der i rapporten for en generel, udetaljeret plan, ikke er behov for meget detaljerede oplysninger og analyse, hvorimod der vil være behov for flere detaljer for en plan eller et program, der i sig selv er meget mere detaljeret. Med andre ord skal miljørapporter, medens de opfylder kravene i bilag I, stå i forhold til arten af den plan eller det program, som de vedrører.

Hvis SMV foretages på strategisk plan (nationale strategiske referencerammer f.eks.), ville den gennemgå de brede områder, der foreslås støtte til, for så vidt muligt at sikre, at der kommer miljømæssigt fordelagtige programmer og foranstaltninger som resultat. På programniveau ville SMV være mere detaljeret. Vurderingen ville skulle forbinde beskrivelsen af miljøet med de typer virkninger, der måtte opstå som resultat af de foreslåede foranstaltninger for tydeligt at vise, hvordan interventionen, der støttes af fondene, måtte indvirke på miljøet. Uafhængig af typen af planen eller programmet, bør de valgte indikatorers værdi og holdbarhed fastlægges på baggrund af erfaringer, og de bør udvælges omhyggeligt for både at påvise miljøfordelene med tiden af programmernes foranstaltninger og muligheden for at opnåelsen heraf overvåges på tilfredsstillende måde; det skal ligeledes være muligt at identificere uforudsete negative virkninger og i givet fald afhjælpe dem.

Operationelle programmer og programmer for udvikling af landdistrikterne kan måske bane vejen for en lang række mulige foranstaltninger, der ikke alle vil være projekter i direktivets betydning. I sådanne tilfælde giver det ikke nogen mening at forsøge at begrænse SMV til projektrelaterede dele af programmet alene. Dette er måske ikke i overensstemmelse med direktivet. Pointen med SMV er at forbedre planlægningen, og der er mere ræson i at foretage en evaluering af hele programmet (med passende dækning af hvert enkelt aspekt heraf), end at forsøge kunstigt at skelne mellem delene, der måtte fordreje vurderingen.

Medens SMV vil hjælpe med til at optimere programmets bidrag til bæredygtig udvikling, hvor der ikke kræves nogen SMV, vil udfordringen være at udarbejde, gennemføre og vurdere programmer i lyset af behovene for bæredygtig udvikling og fastlægge måder, hvorpå principperne om bæredygtig udvikling kan indarbejdes i projekter som en plusværdi til deres resultater og virkninger og til programmets bredere udviklingsmål. I disse tilfælde skal forhåndsevalueringen overveje forslagernes miljøvirkninger. Der er ESF-eksempler fra den igangværende programmeringsperiode, der har haft succes med at indarbejde sådanne principper¹⁸.

Mange myndigheder skulle være i stand til at bygge videre på de høstede erfaringer med miljøvurdering i den kommende programmeringsperiode, men andre måtte finde det

---

¹⁸ Macleod C. (2005), 'Integrating Sustainable Development into Structural Funds Programmes: An Evaluation of the Scottish Experience. European Environment, 15, 313-331.

nødvendigt at gennemføre en vis kapacitetsopbygning. Blandt andre informationskilder skal nævnes en praktisk vejledning i anvendelse af SMV i forbindelse med samhørighedspolitik i en håndbog, der blev udarbejdet i begyndelsen af 2006 af Greening Regional Development Programmes Network (GRDP)¹⁹.

7. KONKLUSIONER

De forhåndsevalueringer af miljøforholdene, der blev foretaget i den igangværende periode til 2006, forekommer at have haft en fordelagtig indvirkning på udformningen af strukturfondsprogrammer, takket være en mere gennemarbejdet tilgang, sammenlignet med den foregående periode (indtil 2000). Evalueringerne har navnlig behandlet mere end blot det niveau, hvor der skulle sættes bestemte mål, men også begrundelsen herfor (hvorvidt de var de rigtige mål), og hvordan de bedst imødekommes. Det er meget vigtigt for en forhåndsevaluering at fastlægge en klar forbindelse mellem resultater og virkninger og årsagsforholdet mellem dem. Det er klart, at evalueringskravene i forordning 1260/1999 har hjulpet med til at udbrede en evalueringskultur og –kapacitet i medlemsstaterne. I nogle tilfælde blev der foretaget meget lidt evaluering forud for ansøgninger om omfattende SF-interventioner.

Hvad der kan læres af tidligere erfaringer er, at et velorganiseret evalueringssystem med passende ressourcer, understøttet af hensigtsmæssige strukturer og med et veldefineret mål er et vigtigt instrument til at optimere fordelene ved fællesskabssamfinansiering. Evalueringer foretaget på et tidligt stadium i planlægningen af erfarne evaluatore, der fokuserer på de rigtige spørgsmål, og de væsentligste interesseparters engagement kan udvirke en velfunderet tilgang til bæredygtig udvikling, der tager højde for de forskellige interesseparters interesser og skaber grundlaget for, at der kan udvikles miljøfordele. Der foreligger ikke noget tydeligt bevis for, om beslutningen om at undtage programmeringsperioden 2000-2006 fra SMV har haft skadelige virkninger for miljøet, siden der var krav om en separat forhåndsevaluering af miljøforholdene. I programmeringsperioden 2007-2013 vil denne separate evaluering rent faktisk blive overflødiggjort af SMV, der vil være et vigtigt værktøj til at fremme bæredygtig udvikling og vil til gengæld drage nytte af den evalueringsekspertise, der udviklede sig under programmeringsperioden 2000-2006.

---

¹⁹ GRDP 'Handbook on SEA for Cohesion Policy', februar 2006.